

серця», «Бібліотечний проект», «Подаруй дитині книгу», «Чужих дітей не буває», проект «Доброчин» (Одеса); соціологічний проекти, соціокультурний проект.

Забезпечення базово-знаннєвої та процесуальної основи підготовки фахівців соціономічної сфери до проектної діяльності з учасниками молодіжних об'єднань відбувалося під час викладання дисциплін «Соціальна молодіжна політика», «Управління соціально-педагогічними проектами», «Управління персоналом», «Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах», «Методика організації волонтерського руху». З метою втілення процесу самоактуалізації майбутніх фахівців у проектно-орієнтованій діяльності з молоддю й їх самореалізації у проектно-впроваджувальній діяльності, ми розробили та запровадили спецкурс «Проектування діяльності фахівців соціономічної сфери», в контекст якого було введено змістові модулі «Методологічні засади проектної діяльності фахівців соціономічної сфери», «Менеджмент персоналу соціально-педагогічних проектів», «Технології розробки та впровадження проектів у різних сферах професійної діяльності соціального педагога».

Підготовка майбутніх фахівців соціономічної сфери до проектної діяльності з учасниками молодіжних об'єднань зорієнтована на поглиблення їх знань про молодіжні проекти; розвиток умінь співпрацювати з представниками адміністрації в установах різного типу; сумісну розробку та втілення проектних заходів з молоддю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нове покоління незалежної України (1991–2001 роки): Щоріч. доп. Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2001 р.) / [за ред. В.А. Головенько, О.О.Яременко]. – К. : Держ. ін-т пробл. сім'ї та молоді, 2002. – 28 с.
2. Советский энциклопедический словарь / [под ред. А.М.Прохорова]. – М. : Сов. энц., 1984. – 1600 с.
3. Головатий М.Ф. Соціологія молоді: курс лекцій / Головатий М.Ф. – К. : МАУП, 2006. – 304 с.
4. Біла О.О. Психологія управління (соціально-психологічний контекст): навч. посіб. / О.О. Біла // Серія «Управління навчальними закладами» / [за заг. ред. О.Я. Чебикіна]. – Одеса : Видавець СВД М.П.Черкасов, 2008. – 232 с.
5. Колесникова И.А. Педагогическое проектирование: учеб. пособ. для высш. учеб. завед. / И.А.Колесникова, М.П.Горчакова-Сибирская [под ред. В. А. Слостенина, И. А. Колесниковой]. – 3-е изд. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 288 с.
6. Максименко В. Педагогічний словник / В. Максименко // Шкільний світ. – 2001. – №6–7. – 39 с.

УДК 37.013.42:616-084

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ ДІТЕЙ

Брусенко О. Л., аспірант, викладач

Київський університет імені Бориса Грінченка

У статті розкриваються проблеми, пов'язані з професійною підготовкою кваліфікованих працівників соціальної сфери до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, що передбачає ґрунтовну теоретичну та практичну підготовку фахівців, упровадження нових технологій організації навчального процесу.

Ключові слова: працівники соціальної сфери, ВІЛ/СНІД, ВІЛ-інфіковані діти, сім'ї, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей.

Брусенко Е. Л. ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ РАБОТНИКОВ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ К РАБОТЕ С СЕМЬЯМИ, КОТОРЫЕ ВОСПИТЫВАЮТ ВИЧ-ИНФИЦИРОВАННЫХ ДЕТЕЙ / Киевский университет имени Бориса Гринченко, Украина.

В данной статье раскрываются проблемы, связанные с профессиональной подготовкой квалифицированных работников социальной сферы к работе с семьями, которые воспитывают ВИЧ-инфицированных детей, что предусматривает основательную теоретическую и практическую подготовку специалистов, внедрение новых технологий организации учебного процесса.

Ключевые слова: работники социальной сферы, ВИЧ/СПИД, ВИЧ-инфицированные дети, семьи, которые воспитывают ВИЧ-инфицированных детей.

Brusenko E.L. PROBLEMS IN PREPARATION OF SOCIAL WORKERS FOR WORK WITH FAMILIES WHO BRING UP CHILDREN INFECTED WITH HIV/ Kiev National University name by Boris Hrinchenko, Ukraine.

This article describes the problems connected with the training of qualified social workers for work with families who bring up children infected with HIV. It provides a thorough theoretical and practical training, introduction of new technologies for the organization of educational process.

Keywords: social workers, HIV / AIDS, HIV-infected children, families who bring up children infected with HIV.

В умовах соціально-економічних реформ українське суспільство потребує кардинальних змін в освітній системі щодо професійної підготовки фахівців соціальної сфери при вирішенні багатьох проблем соціального характеру. Тому одним зі стратегічних завдань модернізації системи вищої освіти України на сучасному етапі є забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери, здатних надавати різним групам клієнтів кваліфіковану допомогу у вирішенні різноманітних проблем, здійснювати психолого-педагогічну та соціальну підтримку особистості, створювати сприятливі умови соціалізації особистості на рівні міжнародних вимог, відображених у Болонській декларації.

Проблема підготовки фахівців соціальної сфери здійснюється на основі вітчизняних нормативно-правових документів, зокрема Державної національної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття), Національної доктрини розвитку освіти, Закону України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю».

Тому на сьогодні особливої актуальності набуває підготовка висококваліфікованих працівників соціальної сфери до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей. Це, у свою чергу, обумовлено такими факторами: розповсюдження швидкими темпами епідемії ВІЛ-інфекції; наявність великої кількості дітей, що живуть з ВІЛ/СНІД в Україні; підвищенням уваги з боку суспільства до питання покращення якості життя, забезпечення прав і недопущення стигматизації та дискримінації до ВІЛ-інфікованих, зокрема – до дітей, та їхніх сімей; зміною пріоритетів надання різноманітних послуг цій категорії клієнтів.

Кількість людей у всьому світі, які живуть із ВІЛ/СНІД, постійно зростає, особливо в Східній і Центральній Азії, Центральній Європі. За даними ЮНЕЙДС (об'єднана програма ООН з ВІЛ/СНІДу) у світі понад 600 тис. дітей щорічно інфікуються шляхом передачі вірусу від матері до дитини, у результаті пандемії ВІЛ/СНІДу за останніх десять років 13 млн. дітей стали сиротами.

В Україні щомісяця реєструється близько 1,6 тис. нових випадків ВІЛ-інфікування. За даними Українського Центру профілактики та боротьби зі СНІД станом на 1 січня 2011 року ВІЛ-позитивний статус підтверджено у 1444 дорослих та 311 дітей, а СНІД – у 646 дорослих та 18 дітей. Кумулятивна ж кількість випадків ВІЛ-інфекції серед дорослих становить 154234, дітей – 29130, випадків СНІД – 36750 серед дорослих і 1024 серед дітей [1].

Нормативно-правові засади державної політики щодо забезпечення та реалізації прав ВІЛ-інфікованих є: Конституція України (Ст.: 3, 49, 59), Закони України: «Про охорону дитинства», «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей».

Проте, наявність такого фундаментального нормативно-правового забезпечення та визнання цієї проблеми в українському суспільстві, створює багато проблем, пов'язаних із певними факторами, від яких залежить становлення й розвиток дітей, які живуть з ВІЛ, а також соціальна підтримка їх сімей.

Тому **метою статті** є визначення проблем професійної підготовки висококваліфікованих працівників соціальної сфери до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, а також розробка рекомендацій щодо ґрунтовної теоретичної та практичної підготовки фахівців шляхом упровадження інноваційних технологій організації навчального процесу.

Загальні теоретико-методологічні аспекти професійної підготовки фахівців соціальної сфери представлені в напрямках: підготовка і професійне становлення фахівців соціальної сфери, професійна компетентність фахівця у структурі його професіоналізму (С. Архипова, Т. Веретенко, Н. Заверико); інтегрований підхід до актуальних питань соціально-педагогічної теорії і практики (І. Богданова); зміст соціально-педагогічної діяльності, форми та методи її здійснення (Т. Алексєєнко, О. Безпалько, І. Зверева, Л. Коваль, Г. Лактіонова, Л. Хоружа); професійна підготовка фахівців соціальної сфери, технології і функції соціально-педагогічної роботи (Р. Вайнола, Ю. Галагузова, А. Капська); психологічний, педагогічний і управлінський аспекти професійної підготовки фахівців із соціально-педагогічної діяльності (Л. Мішик); теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти (В. Поліщук); підготовка майбутніх учителів до соціально-педагогічної діяльності з позицій системного підходу, соціально-педагогічні технології (С. Харченко).

На дисертаційному рівні вивчені деякі проблеми підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери та різні аспекти соціально-педагогічної діяльності: соціально-правової (І. Ковчина, Я. Кічук); освітньо-дозвілєвої (С. Пашенко, Л. Пундик); профілактичної (О. Тютюнник); роботи з громадськими дитячими та молодіжними організаціями (О. Лісовець). Окрім того, є дослідження, присвячені підготовці фахівців соціальної сфери до роботи з різними категоріями населення: дітьми з обмеженими можливостями (І. Іванова); студентською молоддю (Р. Чубук); людьми похилого віку (Ю. Мацкевіч); девіантними та важковиховуваними підлітками (І. Козубовська, М. Малькова, В. Оржеховська, М. Полісадова). Найвні роботи безпосередньо присвячені підготовці майбутніх педагогів до роботи з батьками та дітьми (Т. Биковська, М. Жукова, Н. Клушина, Т. Савченко, А. Терсакова, М. Шубович).

У дослідженнях Л. Беляєвої, В. Бочарової, Р. Вайноли, Б. Вульфою, А. Капської, О. Карпенко, Л. Мардахаєва, Л. Оліфіренко, І. Трубавіної, Є. Холостової розроблено загальні методологічні підходи до розкриття суті соціальної та соціально-педагогічної діяльності з надання кваліфікованої допомоги дитині.

Розвитку професійної культури майбутніх соціальних педагогів присвячено наукові праці О. Пономаренко, Т. Спіріної. Формування комунікативних якостей соціального педагога досліджував О. Гура, риторичних умінь – А. Первушина.

Окремі аспекти профілактики ВІЛ/СНІДу розглядалася в працях вітчизняних науковців та практиків: О. Балакіревої, М. Буроменського, Б. Ворника, Т. Воронцової, Т. Журавель, Б. Лазоренка, Т. Лях, В. Петровича, О. Пилипенка, В. Пономаренка, О. Пурік, В. Стешенка, С. Терницької. Питання інтеграції людей, які живуть з ВІЛ, розкрито в працях Є. Большова, О. Девіс, О. Жмурко, С. Оксамитної, О. Похолок, Ю. Сахно, Н. Храченко. О. Шестакоського.

Теоретичну основу проблеми підготовки працівників соціальної сфери до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, становлять сучасні теорії філософії освіти (В. Кремень, В. Луговий, В. Огнев'юк) та вищої освіти (О. Савченко, С. Сисова); теорії змісту і технології психолого-педагогічної підготовки фахівця (Г. Балл, Н. Грама, Г. Костюк, С. Максименко, Ю. Приходько, В. Семиченко); концепції соціально-педагогічної діяльності (О. Безпалько, В. Бочарова, І. Зверева, А. Капська, Г. Лактіонова, І. Ліпський, С. Харченко); теорії готовності до професійної діяльності (Н. Бугаєць, Ю. Галагузова, П. Горностай, Є. Клімов, О. Леонт'єв, В. Сластьонін).

Аналіз проблеми підготовки працівників соціальної сфери до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, дозволив виокремити суперечності між:

- соціально-педагогічними кваліфікаційними вимогами до професійної підготовленості майбутнього фахівця соціальної сфери і змістом та наявним рівнем професійної підготовки до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей;
- традиційною технологією організації навчального процесу та завданнями підготовки активного, творчого, високопрофесійного фахівця соціальної сфери, здатного працювати з сім'єю, яка виховує ВІЛ-інфіковану дитину в умовах сучасних соціально-економічних перетворень;
- зростанням вимог суспільства до рівня професійної компетентності фахівців соціальної сфери і реальним рівнем їхньої професійної підготовки;
- складністю професійних функцій спеціаліста соціальної сфери і недостатністю розвинутих здібностей до продуктивного їх виконання у роботі з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей;
- підвищенням вимог до особистості спеціаліста соціальної сфери і рівнем розвитку його особистісно-професійних якостей, морального і духовного потенціалу;
- усвідомлення майбутніми працівниками соціальної сфери важливості та необхідності роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, і відсутністю в них досвіду набуття умінь та навичок.

Подолання означених суперечностей потребує забезпечення необхідних педагогічних умов для формування готовності працівників соціальної сфери до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей:

- формування мотивації фахівця соціальної сфери щодо важливості роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей;
- доповнення змісту фахових дисциплін у контексті підготовки працівників соціальної сфери до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей;
- впровадження навчального курсу «Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей» як обов'язкового предмету у професійній підготовці студентів різних освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціальності «Соціальна педагогіка», «Соціальна робота» у вищих навчальних закладах, у системі післядипломної педагогічної освіти та підвищення кваліфікації спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- формування вмінь і навичок у фахівців соціальної сфери соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей під час практичних, лабораторних занять та професійної практики).

Тому виходячи з вищезначених педагогічних умов, що є обов'язковими при підготовці спеціалістів соціальної сфери до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, фахівці у своїй роботі повинні керуватися принципами та володіти певними знаннями і навичками.

Принципами, якими має керуватися фахівець у роботі з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, є:

- дотримання і захист конституційних прав людини;
- адресованість та індивідуальний підхід;
- доступність, адресність та відкритість;
- добровільність вибору отримання чи відмови від надання соціальних послуг;
- гуманність;
- законність;
- конфіденційність [3, с. 144].

Знаннями, якими має володіти працівник соціальної сфери у роботі з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, виступають:

- нормативно-правові аспекти роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей;
- медичні аспекти догляду й лікування ВІЛ-інфікованих дітей;
- технології індивідуальної та групової роботи;
- особливості догляду в громаді;
- соціально-психологічні аспекти життя ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей;
- особливості розкриття статусу ВІЛ-інфікованим дітям;
- соціальна підтримка ВІЛ-інфікованих дітей в центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та недержавних організацій.

Відповідно до того, що майбутні фахівці соціальної сфери у роботі з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, повинні керуватися принципами, володіти спеціальними знаннями, вони ще й повинні вміти:

- застосовувати отримані знання щодо теорії та методів роботи у організації взаємодії з ВІЛ-інфікованими дітьми та їх батьками;
- проводити оцінювання потреб клієнта;
- планувати втручання та складати план у здійсненні догляду за ВІЛ-позитивними дітьми;
- застосовувати на практиці навички до- та післятестового консультування;
- створювати мережу підтримки ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей;
- володіти навичками телефонного інформування та консультування в контексті проблем ВІЛ;
- застосовувати на практиці навички представництва ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей;
- проводити індивідуальні та групові форми роботи з ВІЛ-інфікованими дітьми та їх батьками;
- взаємодіяти з різними фахівцями в межах мультидисциплінарної команди;
- вміти та бажати працювати в команді [4, с. 9].

Тобто можна стверджувати, що наявність вищезначених знань і вмінь у працівників соціальної сфери у роботі з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, гарантує значно вищого рівня підготовку фахівців у даному напрямку роботи. Проте, ми можемо з впевненістю говорити, що традиційна система підготовки спеціалістів соціальної сфери у роботі з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей цілеспрямовано не готує таких спеціалістів, так як потребує оновлення змістового та методичного забезпечення фахових дисциплін. Однак, на сьогоднішній день, здійснюється підготовка спеціалістів та волонтерів до практичної роботи за такими формами:

- навчання за бюджетні кошти на факультетах та відділеннях соціальної роботи волонтерів, соціальних працівників, у тому числі людей, які живуть з ВІЛ/СНІД, за відповідними рекомендаціями партнерських організацій;
- організація та проведення тематичних занять, семінарів для соціальних працівників та волонтерів, методичних зборів працівників центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та партнерських організацій;
- залучення спеціалістів соціальної роботи з дітьми та молоддю та волонтерів до участі в модульних курсах, які проводяться з фінансової підтримки ЮНІСЕФ, Міжнародного Альянсу з ВІЛ/СНІД, Британської Ради, Всеукраїнської благодійної організації «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД»;
- проведення науково-практичних конференцій, участь у національних конференціях ВІЛ-сервісних організацій і людей, які живуть з ВІЛ/СНІД;
- залучення лікарів-інфекціоністів міста до проведення занять з медико-соціальних аспектів ВІЛ/СНІД;
- підготовка методичних листів для соціальних працівників і волонтерів [2, с. 58].

Отже, як бачимо, працівники соціальної сфери часто мають достатній практичний досвід, але при цьому їм бракує відповідної фахової підготовки. Тому актуальним і є питання підготовки фахівців та навчання

персоналу ВІЛ-сервісних організацій, що має значно вплинути на рівень та якість надання послуг клієнтам.

Дотепер недержавні організації запроваджували власні тренінгові курси для підготовки соціальних працівників. Важливо зазначити, що навчання, яке пропонують на тренінгах, не є тривалим і стосується лише окремих аспектів соціальної роботи, а не у цілому системи допомоги та догляду за ВІЛ-позитивними дітьми та їх сім'ями. Разом із тим до проведення такого навчання залучено чимало міжнародних організацій, накопичено значний досвід у цій сфері. Тому, на сьогодні в Україні і постала необхідність у підготовці спеціалістів, які, у свою чергу повинні:

- надавати клієнтам і членам їх сімей соціальних послуг на території центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, інших державних установ, закладів, в умовах вуличного простору під час проведення тематичних групових та колективних заходів, на території сімей (за їх зверненнями);
- надання інформації клієнтам про можливість отримання ними послуг в інших державних установах;
- інформування клієнтів, членів сімей (за їх зверненнями) про діяльність організацій, груп взаємодопомоги та самодопомоги людей, які живуть з ВІЛ/СНІД;
- сприяння в отриманні клієнтами медичних послуг на території медичних установ;
- здійснення соціального супроводу ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей за індивідуальними планами та контрактами, соціального патронажу на дому хворих на СНІД у термінальній стадії;
- здійснення посередницьких функцій між сім'ями та іншими державними установами, організаціями;
- залучення дітей, людей, які живуть з ВІЛ/СНІД, членів їх сімей до роботи спеціалізованих соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, участі в тематичних заняттях, соціально-культурологічних заходах;
- сприяння у влаштуванні дітей, які виховуються в сім'ях із проблемами ВІЛ/СНІД, в дошкільні та шкільні дитячі установи;
- сприяння в залученні клієнтів до волонтерської діяльності, роботи ВІЛ-сервісних організацій, груп взаємодопомоги та самодопомоги людей, які живуть з ВІЛ/СНІД;
- сприяння в отриманні клієнтами гуманітарної допомоги;
- сприяння у формуванні в клієнтів навичок здорового способу життя;
- забезпечення організації та проведення соціальних програм спеціального оздоровлення сімей із дітьми, яких торкнулася проблема ВІЛ/СНІД;
- розповсюдження серед клієнтів тематичних інформаційних матеріалів, спеціальної літератури про життя з ВІЛ [2, с. 57].

Тому, практична підготовка майбутніх спеціалістів соціальної сфери та їх подальше працевлаштування вимагає від викладачів вищих навчальних закладів розв'язання низки проблем:

- організація навчально-пізнавальної діяльності студентів з акцентом на їх активність та самостійність;
- формування психологічної готовності студентів до професійної діяльності з ВІЛ-інфікованими дітьми та їх сім'ями;
- втілення інноваційних технологій навчання майбутніх фахівців соціальної сфери у роботі з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей;
- збільшення тривалості та баз практики під час професійної підготовки студентів для роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей.

Підвищення рівня практичної підготовки майбутніх спеціалістів соціальної сфери висуває нові вимоги і до ставлення студентів до навчання:

- систематична підготовка студентів до кожного навчального заняття, які присвячені напрямкам та особливостям роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей;
- постійне опрацювання соціально-педагогічної, психологічної літератури по проблемі ВІЛ/СНІДу;
- практична перевірка інновацій та їх подальше застосування;
- вивчення передового соціально-педагогічного досвіду по проблемі ВІЛ/СНІД та використання ефективних методик та технологій у безпосередній діяльності з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей.

Отже, відповідно до актуальності окреслених проблем, урахуваючи їх практичну значущість і недостатню розробленість у педагогічній науці, перед соціальною освітою в Україні постає завдання збалансувати складну ситуацію сьогодення, поставивши в центрі уваги людину, чия безпека, життєвий рівень, права і благоустрій бажають значно кращого. І саме тут навчання соціальній роботі з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей повинно відігравати провідну роль.

ЛІТЕРАТУРА

1. Эпидемическая ситуация по ВИЧ-инфекции/СПИД в Украине [Электронный ресурс]: / Международный Альянс по ВИЧ/СПИДу в Украине. – Режим доступа: <http://www.aidsalliance.kiev.ua>

2. Калашніков Ю.В. Методичні рекомендації щодо соціальної підтримки людей, які живуть з ВІЛ (з досвіду роботи) / [Ю. В. Калашніков, Л. П. Крисов, Д. В. Муценко та ін.]. – К. : ДСССДМ, 2005. – 116 с.
3. Котова Н.В. ВІЛ-інфіковані діти: медичний догляд, психологічна підтримка, соціальний супровід, правовий захист / [Н.В. Котова, О.О. Старець, О.П. Пурік та ін.]. – К. : ТОВ «К. І. С.», 2010. – 176 с.
4. Семигіна Т. Соціальна робота з людьми, які живуть з ВІЛ/СНІДом: метод. посіб. для проведення курсів підвищ. кваліфікації / Семигіна Т., Банас О., Венедиктова Н. – К. : Вид. дім «Кисво-Могиллянська акад.», 2006. – 620 с.

УДК 37.013: 37.011.31

КОМУНІКАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Веретенко Т. Г., к. пед. н., доцент

Київський університет імені Бориса Грінченка

Стаття висвітлює роль та вплив комунікативної взаємодії викладача на формування особистості студентів. Наводиться порівняльний аналіз мовної поведінки викладачів слов'янської та англо-американської вищих шкіл, наведені приклади застосованих прийомів заохочення, спонування, схвалення діяльності студентів, що сприяє їх творчій активності на заняттях в аудиторіях.

Ключові слова: комунікативна взаємодія, мовна поведінка, прийоми, студенти.

Веретенко Т.Г. КОММУНИКАТИВНОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТА / Киевский университет имени Бориса Гринченко, Украина

В статье раскрыта роль и влияние коммуникативного взаимодействия преподавателя на формирование личности студентов. Дан сравнительный анализ языкового поведения преподавателей славянской и англо-американской высших школ, приведены примеры применяемых приёмов поощрения, одобрения деятельности студентов, что способствует творческой активности и инициативности студентов на занятиях в аудиториях.

Ключевые слова: коммуникативное взаимодействие, языковое поведение, приёмы, студенты.

Veretenko T.G. COMMUNICATIVE INTERACTION TEACHER AND ITS INFLUENCE ON THE FORMATION OF PERSONALITY STUDENTS / Borise Grinchenko Kuiv University, Ukraine.

Article raskyta role and influence of communicative interactions on the teacher's personality development of students. A comparative analysis of linguistic behavior of teachers of Slavic and Anglo-American high schools, are examples of techniques are used pooshreniya, approval of the students that promotes creativity and initiative of students in the classroom.

Key words: communicative interaction, language behavior, techniques, students.

Комунікація є специфічною формою взаємодії людини з іншими людьми, у ході якої здійснюється взаємний обмін уявленнями, ідеями, установками, інтересами, почуттями, без чого неможлива професійна діяльність фахівця.

Вишівська підготовка фахівців передбачає розвиток у студентів умінь і навичок рівноправної взаємодії з іншими людьми, встановлення толерантних відносин з ними, що викликане потребами спільної навчально-пізнавальної діяльності. Комунікативна взаємодія викладачів зі студентами в процесі навчання створює найкращі умови для формування особистості студента, сприяє розкриттю їхнього творчого потенціалу, забезпечує сприятливу морально-психологічну атмосферу.

Актуальність статті визначається розглядом процесу комунікації та професійно-комунікативних прийомів викладачів вищих навчальних закладів і їх вплив на процес формування особистості студентів, становлення їх світогляду, професійну підготовку. Саме в аудиторії майбутні соціальні педагоги вперше отримують можливість соціальної ідентифікації, самовизначення по відношенню один до одного, до оточуючих. У зв'язку з чим, взаємодія викладач-студент є унікальною за своєю роллю у формуванні майбутніх фахівців нашої країни, їх здатності до спілкування, взаємодії, розумінні та прийняття іншого, яке базується на певній соціальній поведінці.

Як свідчить аналіз наукових досліджень, інтерпретація професійно-комунікативної взаємодії як у ВНЗ нашої країни, так і англomовних країн, показала, що комунікативно-педагогічний процес завжди мав тенденцію до статусної належності безпосередніх її учасників. Так, традиційна модель відносин